

2011. NOVEMBER 16. SZERDA

1TIMÓTEUS 5,17–20

MIHALINA LÁSZLÓ

A presbiterekről

^{5,17}A vezetésben bevált presbiterek kétszeres megbecsülést érdemelnek: elsősorban azok, akik az igehirdetésben és a tanításban fáradoznak. ^{5,18}Mert azt mondja az Írás: "Nyomtató ökörnek ne kösd be a száját", és "Méltó a munkás a maga bérére". ^{5,19}Presbiter ellen vádat ne fogadj el, csak "két vagy három tanú szavára" ^{5,20}Akik vétkeznek, azokat mindenki előtt fedd meg, hogy a többiekben is félelem támadjon.

Amit a textusról tudni kell:

- exegetikai megjegyzések
- teológiai összefüggések feltárása

A levél korábbi fejezeteiben már szó volt gyülekezeti tisztségekről: a püspökről, a diakónusról, most a *presbiter* fogalma kerül nagyját alá.

A *πρεσβυτερος* szó már előkerült e fejezet első versében, bár ott nem a gyülekezeti tisztségviselőt jelentette, hanem sokkal általánosabb értelemben minden „idősebb” férfit jelölt, a *πρεσβυς* („idős”) melléknév középfokaként.

A melléknév eredeti formája *πρεσβυς*: „aki elől megy, előljáró”. Ebben az értelemben a *presbiterek* – nem feltétlenül az életkortól függően – a *gyülekezet véneit, bölcs irányítóit jelentették*. A zsidó nagytanács, a szanhedrin alkotótagjainak egyik csoportja is ezt a nevet viselte, valamint a hellenizmus világában sem volt ismeretlen a kifejezés mint a vének kollégiumának megnevezése. Tehát hasonló vezetői összefüggésben már ismert lehetett a fogalom a keresztyén gyülekezetek között, így Efézusban is.¹

Több kommentár ebből a néhány igeverséből arra következtet, hogy kétféle² presbiter is volt akkoriban a gyülekezet szervezeti felépítésében: az egyik presbitertípus a gyülekezetvezetésért felelt, a másik presbitertípus a tanításért felelt. Ezt nem jelenti ki konkrétan a Timóteushoz írt első levél,

¹ VARGA ZSIGMOND: *Újszövetségi görög-magyar szótár*, Budapest, Kálvin Kiadó, 1996, 815.

² KÁLVIN JÁNOS: *A keresztyén vallás rendszere* idézet in JOHN STOTT: *A Timóteushoz írt első levél és a Tituszhoz írt levél*, Budapest, Harmat Kiadó, 2000, 154.

és a presbitereknek különben is mindegyik területen felelősen támogatniuk kell a gyülekezetet: az igehirdetésért és a tanításért fáradozni, úgyis fordíthatnánk ezt: „a vezetésben bevált presbiterek... azért fáradoznak, hogy minden rendben legyen az igehirdetés és a tanítás körül.”

A presbiterek megbecsülése. Ugyan Pál apostol saját magát sátorkészítésből látta el, itt mégsem csak erkölcsi megbecsülést vár el a gyülekezettől a vezetőik felé, hanem konkrétan anyagi juttatást.

Képes beszédében a presbitert először nyomtató ökörhöz, majd földműveshez hasonlítja. Az utóbbi *εργατης* kifejezés főként mezőgazdasági munkást, azaz földművest, vagy leszűkítve a mezőgazdasági munkák körét szőlőmunkást jelent.³ Mindkét hasonlat arra utal, hogy az Istennek végzett szolgálat kemény munka, akárcsak a példákban említett tevékenységek. A kemény munka pedig elismerést, megbecsülést érdemel, és ezt anyagi juttatásban is ki kell fejezni.

Azért is érdekes a két hasonlat, mert Pál az egyiket az Ószövetségből idézi, a másikat pedig Jézus beszédeiből, és ez arra utal, hogy a levelet a gyülekezeti fejlődésnek egy olyan fokán írták, amikor Jézus szavait már az Ószövetség Igéivel egyenrangú Szentírásként idézték.⁴

Eddig az elismerést érdemlő presbiterekről beszélt Pál. Ezután áttér azokra a *vétkes presbiterekre*, akik eljárást érdemelnek vétkeikért. A könnyítés a helyzetükben, hogy alaptalanul nem lehetett vádolni őket (csak két vagy három tanú szavára ószövetségi mintára), de ha vétkeztek, sokkal súlyosabb eljárásban részesültek. A tárgyalt igeszakasz arról tanúskodik, hogy az egyházfegyelemnek már fejlettebb formái jelentkeztek: a presbitereket különleges felelősségük terhe miatt az egész gyülekezet előtt nyilvánosan vonták felelősségre, ha valóban vétkeztek.

³ VARGA ZSIGMOND: *Újszövetségi görög-magyar szótár*, Budapest, Kálvin Kiadó, 1996, 368.

⁴ KOCSIS ELEMÉR in *Jubileumi Kommentár III. kötet*, Budapest, Kálvin Kiadó, 1995, 357.

Mi lehetne aktuálisabb téma 2011 őszén a *presbiteri tisztújítás idején*, mint a presbiterek felelőssége, megbecsülése és felelősségre vonása? Pál a Timóteushoz írt első levélben miután már foglalkozott több gyülekezeti tisztségviselővel, a püspökkel és a diakónussal, most az ötödik fejezet végén rátér a presbiterek témájára.

A presbitereknek *nagy a felelőssége*. Akit presbiternek jelölnek, természetesen meg kell felelnie a MRE törvényi kritériumainak, de az Isten Igéjének tükrében is alkalmasnak kell lennie a feladatra. A presbiteri tisztújítás alkalmával mérlegelnie kell a jelölteknek is, de a választó egyházközszégi közgyűlésnek is, hogy az őrállói feladatra megfelel-e az illető, és fel tudja-e vállalni a tisztséggel járó felelősséget.

„Hiszen tudjátok, hogy súlyosabb ítéletben lesz részünk!”⁵ Isten többet bíz egy presbiterre a gyülekezet ügyeiből, több információt, több döntési lehetőséget, több hatalmat, de egyben ezzel nagyobb felelősség is jár, és többért hivatott ezután elszámolni Isten és emberek előtt a tisztségviselő. Ahogyan Kálvin írja: „Még a legcsekélyebb hibát sem nézik el.”

A jelölt kora nem lehet szempont, hiszen már az ókorban sem feltétlenül az életkortól függően jelentette a presbiter a gyülekezet bölcs irányítóját. Azonban fontos, hogy „*jól forgolódjanak*” a gyülekezetben – a Károli fordítás szerint –, vagy ahogyan az Újfordítás említi a gyülekezetért, Isten ügyéért végzett együttműködésben „bevált” egyháztagokról legyen szó. Azaz megbízható, eddig is sokat szolgáló hívek jöhetnek számításba a Timóteushoz írt első levél szerint.

Ha pedig megválasztásra kerül valaki, fontos a gyülekezet részéről a *presbiter megbecsülése*. Sokszor tudjuk kritizálni a gyülekezet fontos ügyeinél komoly döntéseket hozó presbitereket, de amikor végzik a dolgukat Isten Igéjére hagyatkozva, és a törvényességet szem előtt tartva, vajon megbecsüljük-e őket kellőképpen?

A másik szempont is figyelemreméltó. Ha vannak olyanok a presbiterek között, „akik vétkeztek”, vajon meg meri-e tenni a gyülekezet, hogy megállj-t parancsol? Nem szóbeszéddek és alaptalan vádaskodások alapján, hanem biztos információk, több tanú egybehangzó véleménye alapján és Isten Szentlelkének segítségét várva, Tőle bölcsességet kérve tudunk-e lépni a presbiteri tisztújításnál és *valóban újítani, ahol szükséges?* Ebben a következőképpen ad eligazítást az egyik írásmagyarázó: „Biztonságosabb a személyes jellegű vétkeket bizalmasan, a gyülekezet elleni vétkeket pedig nyilvánosan kezelni. A nyilvános feddéshez azonban csak végső esetben szabad fordulni.”⁶

⁵ Jak 3,1

⁶ JOHN STOTT: *A Timóteushoz írt első levél és a Tituszhoz írt levél*, Budapest, Harmat Kiadó, 2000, 157.